24 515 Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

Nr. 848 Brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 oktober 2026

Nog steeds leven mensen in armoede, maken huishoudens zich zorgen over hun financiën en is het aantal huishoudens met problematische schulden te hoog. Daarom investeert dit kabinet in armoedebeleid en een effectieve aanpak van schulden. Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, over de uitvoering van moties en toezeggingen die zijn gedaan op het gebied van Armoede en Schulden en de besteding van de middelen uit de envelop Armoede en Schulden. De moties en toezeggingen zijn onderverdeeld in de volgende onderwerpen: Nationaal Programma Armoede en Schulden (NPAS), armoedebestrijding & preventie, energiearmoede, schuldhulpverlening, overheidsincasso en samenwerking.

Nationaal Programma Armoede en Schulden (NPAS)

Invulling envelop Aanpak armoede en problematische schulden

Het kabinet heeft een envelop ter beschikking gesteld om zowel armoede als problematische schulden aan te pakken. Ingevolge mijn eerdere toezegging, informeer ik u over de besteding van deze middelen. In 2027 zet ik een belangrijk deel van deze middelen in ten behoeve van het Noodfonds Energie, om energiearmoede voor kwetsbare huishoudens op korte termijn te verlichten. Daarnaast stel ik vanaf 2027 structurele middelen ter beschikking aan gemeenten om de uitvoering van vroegsignalering van betalingsachterstanden verder te versterken. Hierover heb ik uw kamer recent geïnformeerd.[1] Voor beide maatregelen treft u een toelichting aan, conform het kader artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2026 (bijlage). Het kabinet is voornemens om vanaf 2028 aanvullende maatregelen te nemen om armoede te bestrijden en problematische schulden te voorkomen en aan te pakken, ook in Caribisch Nederland. Hierover wordt definitief besloten tijdens de financiële besluitvorming komend voorjaar.

Onder het motto van voorkomen is beter dan genezen, denk ik bij de invulling van de maatregelen aan het borgen en doorontwikkelen van financiële educatie op scholen en een aanpak om geldzorgen en beginnende schulden op diverse vindplaatsen te verbeteren, zoals bij scholen, huisartsen, sociaal werk en geboortezorg of in de relatie tussen werkgever en werknemer.

Armoede komt vrijwel nooit alleen; het hangt samen met verschillende leefgebieden. Het is daarom van belang om interdepartementaal samen te werken en gezinnen in een kwetsbare positie zoveel mogelijk domeinoverstijgend te steunen. Ik werk aan een aanpak die het eerder en beter organiseren van integrale hulp mogelijk moet maken. Ook moet het voor mensen die leven in armoede niet uitmaken in welke gemeente zij wonen. Daarom ga ik verder uitwerken hoe te komen tot een vereenvoudiging van het gemeentelijk armoedebeleid en een minimum basisniveau van armoederegelingen per gemeente.

[1] Kamerstukken II, 2025-2026, 24515, nr. 847

De maatschappelijke kosten van schuldenproblematiek in Nederland worden geschat op minimaal € 8,5 miljard per jaar. Bij maatregelen ter verbetering van de schuldenketen op het gebied van het ontstaan, invorderen en oplossen van problematische schulden streven we naar een integrale aanpak. De maatregelen sluiten aan op de doelstellingen uit het coalitieakkoord, zoals preventie, een effectieve aanpak van schulden en uniformering van het schuldenbeleid van gemeenten. Hierbij moet u bijvoorbeeld denken aan het verbeteren van inzicht in schulden voor mensen zelf, schuldhulpverlening, de dwanginvordering, verbetering van de kwaliteit van schuldhulpverlening en de monitoring van de uitvoering door gemeenten. Daarnaast kijk ik, samen met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, naar het verbeteren van de civiele invordering.[2] Hierbij kan de introductie van een collectief afbetalingsplan een nuttige rol spelen. Dat kan verder bestaan uit maatregelen om de kostenoploop bij invordering te beperken door o.a. een kosteloze betalingsherinnering bij het CJIB of een zorgplicht voor gerechtsdeurwaarders, zodat zij meer oog kunnen hebben voor de-escalatie en mensen met schulden doorverwijzen naar de schuldhulpverlening. Ten slotte wil het kabinet graag stappen zetten richting één overheidsincasso, met bijvoorbeeld Mijn Betaaloverzicht (voorheen: het Vorderingenoverzicht Rijk), de Betalingsregeling Rijk en één (digitaal) loket voor overheidsincasso.

Meetbare resultaten NPAS
In het commissiedebat van 26 maart jl. heb ik, mede naar aanleiding van vragen van de leden Van Houwelingen en Moinat (FvD resp. Groep Markuszower), toegezegd opnieuw te willen kijken naar de rapportage van het NPAS om de resultaten beter meetbaar te maken.[3] Om hier opvolging aan te geven worden aanvullende cijfers uit de werkelijkheid en de beleidstheorie toegevoegd aan de hoofdtekst van de voortgangsrapportage van het NPAS die eind dit jaar naar uw Kamer wordt gestuurd. Ook inventariseer ik welke concrete doelstellingen en indicatoren, die gerelateerd zijn aan de maatregelen uit het NPAS, toegevoegd kunnen worden om de voortgang beter te meten.

Daarnaast zal ik in de volgende voortgangsrapportage cijfers over ouderen in armoede opnemen. Hiermee geef ik uitvoering aan mijn toezegging aan het Lid Van Brenk (50PLUS).[4]

Armoedebestrijding & preventie
Commissie Sociaal Minimum
In het tweeminutendebat Armoede en Schulden van 18 juni jl. heeft het lid Van Brenk (50PLUS) gevraagd om een stand van zaken van de in 2023 door de Commissie Sociaal Minimum uitgebrachte rapporten ‘Een zeker bestaan’.[5] De belangrijkste conclusies van de Commissie waren dat het sociaal minimum voor groepen ontoereikend was en dat het stelsel van sociale zekerheid voor veel mensen te ingewikkeld was geworden.

Op 10 oktober 2023 heeft het kabinet een eerste reactie hierop aangeboden aan de Tweede Kamer. Afgelopen jaren hebben de verschillende kabinetten, mede naar aanleiding van de Commissie Sociaal Minimum, koopkrachtmaatregelen getroffen om het sociaal minimum te verbeteren. Zij hebben onder meer ingezet op het structureel verhogen van het wettelijk minimumloon, verhoging van de huurtoeslag en het kindgebonden budget.

---

[2] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 845
[3] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 824
[4] Kamerstukken II, 2025-2026, TZ202604, nr. 160
[5] Kamerstukken II, 2023-2024, 36 410 XV, nr. 6

Daarnaast heeft de Commissie Sociaal Minimum Caribisch Nederland een rapport uitgebracht voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dat onderzoek liet zien dat een groot deel van de huishoudens in Caribisch Nederland een ontoereikend inkomen had om van rond te komen. Om die reden zijn de minimumuitkeringen, minimumlonen en kinderbijslag in Caribisch Nederland in 2024 aanzienlijk verhoogd. Over deze en de andere getroffen (koopkracht)maatregelen is uw Kamer onder meer geïnformeerd op 2 februari 2024.[6] Verder adviseert de Commissie om structurele maatregelen te treffen om de kosten van levensonderhoud betaalbaar te maken en dat werken moet lonen. De kosten op Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn immers hoog. Deze langetermijninzet wordt betrokken bij de uitwerking van de € 30 miljoen die dit kabinet structureel beschikbaar heeft gesteld voor een leefbaar sociaal minimum in Caribisch Nederland.

In de voortgangsbrief Routekaart Hervormingsagenda inkomensondersteuning 2026, die op 9 juli aan uw Kamer is aangeboden[7], is inzicht gegeven in de stappen die het kabinet zet om de inkomensondersteuning te vereenvoudigen en in de toereikendheid van het sociaal minimum. Hierbij is ook aandacht voor de vereenvoudiging van het (gemeentelijk) armoedebeleid, in lijn met de aanbevelingen van de commissie Sociaal Minimum. Zoals gemeld in de eerste voortgangsrapportage van het Nationaal Programma Armoede en Schulden van 10 maart jl. is hier in de afgelopen periode aan gewerkt door verkenningen uit te voeren (door Divosa/VNG, ambtelijk SZW en Nibud). Deze verkenningen helpen om keuzes te maken hoe de gewenste verbetering van het gemeentelijk armoedebeleid vorm zou kunnen krijgen, bijvoorbeeld via een kwalitatieve verbetering van de dienstverlening en welke regelingen logisch op welk niveau zouden moeten liggen. Het kabinet wil komen tot een basisniveau van aanvullende gemeentelijke regelingen. Met de VNG wordt gesproken over verbetering en vereenvoudiging van het armoedebeleid, inclusief de lokale basisdienstverlening. De intentie is om hierover bestuurlijke afspraken te maken. Het kabinet betrekt bij dit traject de motie De Kort/Inge van Dijk[8], de motie Van Eijk[9], de motie Ceder[10], de motie Dassen/Biekman[11] en de motie Patijn c.s.[12].

Suïcidepreventie
De motie van de leden Lahlah/Ceder vraagt om in gesprek te gaan met schuldeisers, incassobureaus en gerechtsdeurwaarders over de mogelijkheid tot scholen in suïcidepreventie.[13] Partijen als de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG), incassobureaus, UWV en SVB hebben reeds aandacht voor deze problematiek.
De KBvG heeft een kennisdossier opgesteld over suïcidepreventie met daarin praktische handvatten voor gerechtsdeurwaarders.[14] Daarnaast is er een wettelijke verplichting om schuldenaren te informeren over de bereikbaarheid

---

[6] Kamerstukken II, 2023-2024, 36 410 IV, nr. 43; Kamerstukken II, 2024-25, 36 600-IV, nr. 30; Kamerstukken II, 2024-2025, 36 600 IV, nr. 72.
[7] Kamerstukken II, 2025-2026, 26 448 nr. 904
[8] Kamerstukken II, 2024-2025, 36 582, nr. 63
[9] Kamerstukken II, 2024-2025, 24 515, nr. 773
[10] Kamerstukken II, 2024-2025, 36 582, nr. 60
[11] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800-XV, nr. 90
[12] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 829
[13] Kamerstukken II, 2024-2025, 24 515, nr. 790
[14] Nieuwe kennisdossiers: praktische oplossingen voor sociale thema’s - KBvG

van Stichting 113 Zelfmoordpreventie.[15] Ook UWV en SVB werken samen met deze stichting en trainen medewerkers om signalen te herkennen. Hiermee is invulling gegeven aan deze motie. We zullen uiteraard aandacht blijven vragen bij partijen voor suïcidepreventie bij financiële problemen.

Verkenning Initiatieven voor jongeren die 18 worden & geldvragen/geldzorgen
Jongeren zijn een kwetsbare groep als het gaat om omgaan met geld. Volgens het Nibud heeft ruim de helft van de jongeren moeite met rondkomen.[16] Geldzorgen kunnen leiden tot stress, studievertraging, uitval en problemen met de mentale gezondheid. SZW heeft onderzocht welke initiatieven er lopen (zie bijlage), welke inzichten er zijn uit onderzoeken en welke mogelijkheden wij zien voor verbetering. Daarmee wordt tevens uitvoering gegeven aan de moties van de leden Patijn c.s.*[17]* de leden Ceder/Flach[18] en van het lid Biekman *[19],*

Uitkomsten inventarisatie
Uit de inventarisatie blijkt dat er een zeer uitgebreid aanbod is van informatie en ondersteuning voor jongeren bij geldvragen/geldzorgen, zowel online als offline (zie bijlage). Veel van de interventies bevatten werkzame elementen, zoals persoonlijke aandacht en aansluiten bij de leefwereld. Het ministerie van SZW en Geldfit voeren jaarlijks communicatiecampagnes uit om jongeren en hun omgeving te activeren. Via de jongerenroute van Geldfit zijn informatie, lokale hulproutes en buddy's op één centrale plek te vinden. Geldfit werkt samen met veel initiatieven, toeleiders en onderzoekers en organiseert in 2026 een aantal werksessies om de jongerenroute te verbeteren.

Een voorbeeld van een organisatie die ook actief is op dit vlak is Humanitas. Humanitas organiseert individuele geldgesprekken op scholen met jongeren die 18 worden, de zogeheten 'Moneytalks'. Momenteel werkt Humanitas aan een plan om deze Moneytalks uit te breiden naar meer scholen in meer gemeenten. Gezien het grote aantal jongeren dat ieder jaar 18 wordt (ca. 200.000) en het grote aantal schoollocaties, zal opschaling tijd vergen. Een aandachtspunt is dat er naast Moneytalks van Humanitas verschillende andere (soortgelijke) initiatieven zijn voor het organiseren van geldgesprekken op scholen. Zowel scholen als gemeenten zijn vrij te bepalen of, hoe en met wie ze willen samenwerken. Voor een breed beeld van het aanbod worden op de website Geldlessen.nl van Wijzer in geldzaken vele soorten financiële educatie verzameld, zodat scholen hier een keuze in kunnen maken. In de voortgangsrapportage van het NPAS informeer ik u over de voortgang.

Daarnaast investeert het kabinet in een subsidie voor structurele aandacht voor financiële educatie binnen het onderwijs. In het kader daarvan heeft Wijzer in geldzaken[20] als 'Expertisepunt Financiële educatie' een leernetwerk voor scholen opgezet die aan de slag zijn gegaan met de subsidie. Hierin wisselen scholen met elkaar uit wat zij doen, wat goed werkt en waar ze tegenaan lopen bij het inbedden van financiële educatie binnen hun onderwijsprogramma.

---

[15] stcrt-2024-10329.pdf
[16] Nibud (2026), het rapport geldzaken in de praktijk.
[17] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 830
[18] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 834
[19] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 836
[20] Wijzer in geldzaken is een initiatief van het ministerie van Financiën, waarin partners uit de financiële sector, de wetenschap, de overheid en onderwijs-, voorlichtings- en consumentenorganisaties hun krachten bundelen om mensen in Nederland voor te bereiden op het maken van financiële keuzes.

Door deze subsidie hebben scholen financiële spreekuren opgezet, waaronder gesprekken met jongeren die 18 worden, budgetcoaches ingehuurd en gesprekken met ouders georganiseerd over de financiële opvoeding van hun kind(eren).

Uitvoering moties
De motie van het lid Patijn c.s. vraagt om mogelijkheden in kaart te brengen die er zijn om jongeren beter te informeren over hun financiële situatie.[21] Bijgevoegde inventarisatie brengt in kaart welke mogelijkheden er zijn om jongeren beter te informeren over geldzaken, waaronder een individueel gesprek bij 18 worden. SZW beziet hoe deze initiatieven meer aandacht kunnen krijgen.

De motie van het lid Biekman vraagt naar goede voorbeelden van toegang tot armoede- en schuldhulp op mbo-instellingen en hoe deze verspreid kunnen worden.[22] De inventarisatie die we hebben gedaan, laat zien welke voorbeelden er zijn van laagdrempelige armoede- en schuldhulp op of nabij mbo-scholen, welke informatie beschikbaar is en hoe deze kan worden verspreid. Goede voorbeelden en beschikbare informatie worden breed ontsloten via onder meer Geldlessen.nl en het leernetwerk van Wijzer in geldzaken, zodat scholen en gemeenten van elkaar kunnen leren.

De motie van de leden Ceder en Flach vraagt naar succesvolle initiatieven waarbij vrijwilligersorganisaties financiële educatie op scholen verzorgen.[23] SZW is o.a. naar aanleiding van deze motie met partners, waaronder Humanitas, in gesprek hoe succesvolle initiatieven waarbij vrijwilligersorganisaties financiële educatie op scholen verzorgen, kunnen worden gestimuleerd. Daarbij wordt gekeken naar mogelijkheden binnen bestaande instrumenten, zoals de subsidieregeling financiële educatie, het platform Geldlessen.nl en het leernetwerk van Wijzer in geldzaken.

Energiearmoede
Energiebelasting
De motie van de leden Ceulemans c.s. vraagt om af te zien van verdere verhogingen van de energiebelasting op gas.[24] Het kabinet onderschrijft dat de betaalbaarheid van de energierekening voor huishoudens en bedrijven een belangrijk thema is. Het kabinet ziet het als belangrijke randvoorwaarde van een succesvolle transitie dat zo veel mogelijk burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties mee kunnen doen. En dat de lusten en lasten nu en op de langere termijn eerlijk worden verdeeld. Daarbij is er extra aandacht voor huishoudens in energiearmoede. Het kabinet zet in op het gericht steunen van deze huishoudens met een lager inkomen middels het Noodfonds Energie. Dit is een tijdelijke maatregel, bedoeld om nu hulp te bieden aan huishoudens die dit het hardst nodig hebben. Het kabinet streeft ernaar om huishoudens weerbaar te maken tegen stijgende energieprijzen en zet in op structurele oplossingen: verduurzaming van woningen en energiebesparing.

De energiebelasting heeft invloed op de hoogte van de energierekening van huishoudens en bedrijven. Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat voor het beeld van de hoogte van de energiebelasting niet enkel moet worden gekeken naar de hoogte van de tarieven maar ook naar de belastingvermindering. Die

[21] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 830
[22] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 836
[23] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 834
[24] Kamerstukken II, 2025-2026, 26 448, nr. 885

vermindering beperkt immers het bedrag aan energiebelasting dat daadwerkelijk in rekening wordt gebracht.

Op structurele basis beschikt het kabinet over een breed instrumentarium om invulling te geven aan de randvoorwaarde van een eerlijke energietransitie. Deze instrumenten moeten in samenhang worden bezien. Daarom vindt de weging en besluitvorming over het collectieve lastenbeeld voor burgers en bedrijven integraal plaats, en niet per afzonderlijk onderdeel. Het kabinet wil daarbij de keuzeruimte om te kunnen komen tot een zo evenwichtig mogelijke verdeling van de collectieve lasten over de verschillende groepen in de samenleving niet op voorhand beperken door op voorhand vast te leggen dat bepaalde belastingtarieven niet kunnen worden verhoogd.

Betrokkenheid maatschappelijk middenveld
Het kabinet hecht veel waarde aan de inzet van maatschappelijke initiatieven bij armoedebestrijding. In lijn met de motie Van Baarle (DENK) zijn er gesprekken gevoerd met partijen in het maatschappelijk middenveld, zoals voedselhulporganisaties, religieuze organisaties en instanties actief op armoedebestrijding.[25] Zij zien dat de crisis in het Midden-Oosten de financiële zorgen van kwetsbare groepen vergroot. Niet alleen mensen onder de armoedegrens, maar ook huishoudens met 'voldoende' inkomen komen na vaste lasten tekort. Maatschappelijke partijen zien veel aanvragen voor steun voor brandstofkosten, hulp bij het betalen van energieafrekeningen en warme kleding in de koude maanden.

Maatschappelijke organisaties zijn onmisbaar voor het bereiken en ondersteunen van kwetsbare groepen. Zij hebben signalen meegegeven over knelpunten bij voorgaande noodfondsen. Deze signalen zijn meegenomen in de concrete invulling van het aankomende Noodfonds Energie, een maatregel die het kabinet treft om huishoudens tegemoet te komen in de gestegen energieprijzen. De verschillende maatschappelijke organisaties worden ook betrokken bij het aankomende Noodfonds. Via klankbordgroepen denken zij mee over hoe we kwetsbare huishoudens het beste kunnen informeren over het fonds. Een groot aantal van deze partijen heeft aangegeven bij te willen dragen aan het bereiken, toeleiden en ondersteunen van huishoudens die in aanmerking komen voor steun.

Schuldhulpverlening
Mensen met schulden moeten kunnen rekenen op goede ondersteuning. In lijn met het amendement van het lid Ergin[26], treft het kabinet drie maatregelen om de kwaliteit, monitoring en begeleiding van schuldhulpverlening te verbeteren. Zo zet het kabinet in op de implementatie van de basisdienstverlening waar kwaliteit en begeleiding een onderdeel van is. De basisdienstverlening biedt handvatten aan gemeenten om begeleiding vorm te geven. Daarnaast wordt het project Data Delen Armoede en Schulden (hierna: DDAS) uitgerold, dit is een van de twintig elementen van de basisdienstverlening. Door DDAS beschikken gemeenten over betrouwbare gegevens voor beleid en verbetering van de schuldhulpverlening. Tot slot werkt het kabinet aan de aanvullende maatregel uit het IBO die gericht is op het vergroten van de kwaliteit van schuldhulpverlening. Ik informeer uw Kamer hierover in de voortgangsrapportage die eind dit jaar wordt verstuurd.

---

[25] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 933, nr. 10
[26] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800 XV, nr. 14

Landelijke pauzeknop
Op het moment dat iemand zich aanmeldt voor schuldhulpverlening, is het van groot belang om zo snel mogelijk schuldenrust te creëren. Met de landelijke pauzeknop worden incassomaatregelen tijdelijk stilgelegd. In lijn met de motie van het lid Flach c.s. informeer ik u over de vindbaarheid, effectiviteit en reikwijdte van de schuldpauzeknop.[27] De pauzeknop wordt geoperationaliseerd met de zogenaamde kennisgeving. Dit is een bericht van de schuldhulpverlening aan aangesloten schuldeisers, waarin wordt meegedeeld dat er wordt gewerkt aan een oplossing voor de schulden en verzocht wordt om de invorderingen te pauzeren. Samen met NVVK en VNG werken we hard om het bereik nog verder te vergroten. Op dit moment werken al 223 gemeenten met de kennisgeving en 110 gemeenten zijn bezig met de implementatie. Dit beslaat ruim 97% van alle gemeenten.[28] De meest voorkomende schuldeisers zijn aangesloten op convenanten waardoor de incassopauze direct ingaat. Schuldeisers die niet zijn aangesloten ontvangen het verzoek om te pauzeren. Uit een verkenning van de NVVK blijkt dat ook deze schuldeisers bereid zijn om mee te werken aan de schuldenrust. Daarnaast is onderzocht of en hoe de pauzeknop juridisch geborgd kan worden. Ik informeer uw Kamer hierover in de voortgangsrapportage van het NPAS die eind dit jaar wordt verstuurd.

Informele schuldhulpverlening
Het is belangrijk dat mensen met geldzorgen eenvoudig toegang hebben tot laagdrempelige hulp, inzet van vrijwilligers is hierbij essentieel. In lijn met het amendement van het lid Flach[29] heb ik € 0,25 miljoen toegevoegd aan de subsidie voor de Alliantie Vrijwillige Schuldhulp (AVS) in 2026. Ik verwacht dat AVS binnenkort een subsidieaanvraag zal indienen voor 2027 en volgende jaren.

Het kabinet heeft, als reactie op het amendement van het lid Ceder[30], € 0,75 miljoen beschikbaar gesteld voor de opschaling van het project ‘gezond met geld’ van Schuldhulpmaatje met huisartsen naar meer gemeenten. Divosa voert ook een project uit met huisartsen. Om ervoor te zorgen dat beide projecten goed op elkaar aansluiten zijn hierover afspraken gemaakt.

Binnen het NPAS werkt SZW aan de ‘governance’ van de schuldenketen. In lijn met de motie van het lid Ceder/Flach[31] heeft de AVS heeft hierin een structurele plek. Daarnaast nemen zij deel aan diverse ambtelijke overleggen en vindt er regelmatig afstemming plaats.

(Overheids-)incasso
Schrappen opslag regeling betalingsachterstand zorgpremie
Wie langer dan zes maanden de zorgpremie niet betaalt, komt terecht in de regeling betalingsachterstand zorgpremie (BAZ). Hiervoor dient een bestuursrechtelijke premie te worden betaald aan het CAK. In de Zorgverzekeringswet is vastgelegd dat de bestuursrechtelijke premie tussen de 110% en 130% van de geraamde gemiddelde premie bedraagt. Met ingang van 1 juli 2024 is per amendement de bestuursrechtelijke premie verlaagd van 120% naar 110% van de gemiddelde nominale premie. Daarbij was financiering geregeld voor deze verlaging tot en met 2027. Het kabinet heeft in de

---

[27] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 825
[28] Overzicht kaart NVVK, Kennisgeving – NVVK gemeenten en regelingen
[29] Kamerstukken II 2025-2026, 36 800 XV, nr. 21
[30] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800 XV, nr. 40
[31] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 800 XV, nr. 79

augustusbesluitvorming middelen beschikbaar gesteld zodat de opslag ook in 2028 op 10% kan blijven en vanaf 2029 in zijn geheel kan komen te vervallen. Iemand met een betalingsachterstand die valt onder de regeling betalingsachterstand zorgpremie en bestuursrechtelijke premie moet betalen, betaalt dan alleen nog 100% van de gemiddelde nominale premie.

Wet op de Overheidsincasso
Het streven van het kabinet is om de dienstverlening aan inwoners te verbeteren, maatschappelijke kosten te verlagen en daarmee problematische schulden te voorkomen. Binnen de clustering Rijksincasso (CRI) werken overheidsorganisaties aan het vereenvoudigen en verbeteren van de publieke dienstverlening door zoveel mogelijk als één overheid te werken. In lijn met de motie van het lid Ceder[32] en het lid van Nispen[33] is het ministerie van SZW, in samenwerking met betrokken departementen en uitvoeringspartijen gestart met de voorbereidingen. Langs de vragen van het beleidskompas (probleemanalyse, doelstelling, opties, impact en evaluatie) wordt de juiste oplossingsrichting en reikwijdte vastgesteld. Aan de hand daarvan kan een eventueel wetstraject opgestart worden. In de uitwerking worden de CRI-partijen en de betrokken departementen dan ook nauw betrokken. Ik informeer uw Kamer in de voortgangsrapportage van het NPAS die eind dit jaar wordt verstuurd.

Toerekenvolgorde
De motie van het lid Welzijn/Ceder roept op om te onderzoeken hoe de overheid het goede voorbeeld kan geven en de toerekenvolgorde van schulden waarbij de overheid de schuldeiser is om te draaien, zodat de openstaande schuld eerst wordt afbetaald.[34]

De huidige toerekenvolgorde (ook wel de imputatieregeling genoemd) houdt in dat een betaling bij een openstaande schuld in eerste instantie in mindering wordt gebracht op de kosten, vervolgens in mindering op de reeds eerder in rekening gebrachte rente en ten slotte in mindering op de hoofdsom en de lopende rente.[35] Dit is ingesteld om te voorkomen dat mensen die na één of meerdere incassostappen alsnog tot betaling van de hoofdsom overgaan, maar weigeren te betalen voor de gemaakte kosten en rente.[36] De huidige toerekenvolgorde is er één die wordt toegepast in zowel het bestuurs-, straf- als het civielrecht.

Het programma CRI heeft uitgezocht wat de juridische, uitvoeringstechnische en financiële gevolgen zijn als de toerekenvolgorde van schulden waarbij de overheid schuldeiser is, wordt omgedraaid. Uitgangspunt bij deze analyse is dat ongeacht de volgorde alle onderdelen van de vordering moeten worden voldaan. De uitkomsten verschillen per partij. Alleen bij vorderingen waarvoor rente in rekening wordt gebracht kan omkeren van de toerekenvolgorde potentieel in het voordeel zijn van mensen met schulden. Omdat het CJIB, CAK, RVO, SVB en UWV géén rente in rekening brengen, heeft omkering van de toerekenvolgorde voor vorderingen van deze organisaties geen gevolgen voor de uitvoering en niet voor mensen met schulden. Formeel kan de SVB wel wettelijke rente berekenen, maar in de praktijk blijft inning (bijna altijd) uit.

---

[32] Kamerstukken II, 2025–2026, 24 515, nr. 833
[33] Kamerstukken II, 2025–2026, 29 279, nr. 993
[34] Kamerstukken II, 2024-2025, 24 515, nr. 776
[35] Voor de Belastingdienst en Dienst Toeslagen wordt afgeboekt op de kosten, dan de rente en als laatst op de aanslag/terugvordering.
[36] Kamerstukken II, 2024-2025, 24 515, nr. 798.

De Belastingdienst en de Dienst Toeslagen zijn wettelijk verplicht om na overschrijding van de betaaltermijn invorderingsrente in rekening te brengen. De verschuldigde invorderingsrente wordt per (deel)betaling berekend. Omdat de rente per deelbetaling wordt berekend, levert de toerekenvolgorde in principe geen voordeel op voor mensen die niet tijdig kunnen betalen. Alleen bij een slotbetaling kan het zijn dat er verschillen ontstaan door een andere toerekenvolgorde. Bij de laatste betaling wordt een bedrag aan invorderingsrente van € 49 of minder namelijk niet in rekening gebracht. Bij mensen met een hele hoge schuld kan een andere toerekenvolgorde ertoe leiden dat de slotbetaling daardoor lager uitvalt.

Tegenover de beperkte baten voor de persoon staan aanzienlijke juridische en uitvoeringstechnische gevolgen. Het omkeren van de toerekenvolgorde voor de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen betekent zowel dat wet- en regelgeving als processen en IT-systemen moeten worden aangepast. Zo moeten onder andere de Algemene wet bestuursrecht, de Invorderingswet 1990 en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen worden aangepast. Deze aanpassingen hebben ook consequenties voor de invordering van de gemeentelijke belastingen. Gezien de aanzienlijke juridische en operationele gevolgen en de beperkte gunstige financiële gevolgen voor mensen met schulden heeft het kabinet besloten de huidige toerekenvolgorde in stand te laten.

Het is belangrijker en effectiever om te voorkomen dat mensen in een uitzichtloze situatie terechtkomen waarin alleen betaald wordt aan rente en kosten en de oorspronkelijke schuld niet afneemt. Door middel van verschillende andere trajecten op het gebied van invorderen, zoals de aanpak civiele invordering, bescherming inkomen bij beslagleggingen en de Betalingsregeling Rijk wordt volop ingezet op een efficiëntere invordering gericht op minder kostenoploop voor mensen. Ook geldt dat wanneer een situatie uitzichtloos is een vordering niet onnodig lang in het invorderingsproces moet blijven, maar dat mensen moeten worden doorverwezen naar schuldhulpverlening en/of de wettelijke schuldsanering.

Betalingsregeling Rijk
Met de Betalingsregeling Rijk krijgen inwoners meer handelingsperspectief om betalingsproblemen op te lossen en problematische schulden te voorkomen. Een groot deel van de partijen uit de Clustering Rijksincasso (CRI)[37] – naast overheidsorganisaties die geen lid zijn van CRI- is inmiddels aangesloten. Op dit moment kan een regeling worden afgesloten voor vorderingen bij 12 overheidsorganisaties en de ambitie is om dit aantal vanaf januari a.s. weer verder uit te breiden. Met nog niet (volledig) aangesloten partijen wordt gewerkt aan aansluiting en verdere verbreding van de dienstverlening. Ook de Belastingdienst en Dienst Toeslagen streven naar een gefaseerde aansluiting op de Betalingsregeling Rijk, mede gezien het grote maatschappelijke belang hiervan. Uit recente analyses van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen en voortgangsrapportages blijkt dat aansluiting door de Belastingdienst en Dienst Toeslagen in 2027 niet haalbaar is, vanwege noodzakelijke vernieuwingen in de bestaande IT-systemen. De Belastingdienst en Dienst Toeslagen hebben in kaart gebracht wat de benodigde stappen, risico’s en randvoorwaarden zijn voor

[37] Onder de CRI partijen vallen het CJIB, CAK, DUO, Belastingdienst, Dienst Toeslagen, RVO, SVB en UWV

realisatie in de periode 2028-2030. Hieruit blijkt dat een aansluiting op Betalingsregeling Rijk op basis van de vernieuwde IV-systemen vanaf 1 april 2030 mogelijk is. Ik zal uw Kamer in de voortgangsrapportages over het NPAS informeren over de voortgang en de te nemen vervolgstappen.

Verkenning uniforme norm bestaansminimum
In de actualisatie van de Rijksincassovisie van oktober 2023 is een verkenning aangekondigd door de partijen die zijn aangesloten bij de clustering Rijksincasso (hierna: CRI-partijen[38]) naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een eenduidige norm voor het vaststellen van het bestaansminimum en daarbij tevens te bezien welke aanpassing in onder andere wet-, regelgeving en ICT hiervoor nodig zijn.[39]

In opdracht van de CRI-partijen heeft het onderzoeksbureau AEF een verkenning uitgevoerd naar een uniforme norm voor het vaststellen van het bestaansminimum bij betalingsregelingen door de CRI-partijen. Het onderzoeksrapport wordt meegestuurd als bijlage bij deze brief.[40] Door de CRI-partijen worden op dit moment vijf verschillende normen gebruikt bij het afspreken van (maatwerk)betalingsregelingen. In het onderzoek zijn deze normen vergeleken met behulp van een afwegingskader. Daarbij is gekeken naar het burgerperspectief, het organisatieperspectief en het maatschappelijk perspectief. De onderzoekers komen in de verkenning onder meer tot de conclusie dat er bij de keuze voor een uniforme norm een spanningsveld zit tussen enerzijds de mate waarin de norm rekening houdt met de persoonlijke situatie en werkelijke uitgaven van mensen en anderzijds met de belasting van de betreffende persoon om gegevens aan te leveren en de belasting van de uitvoering. Vanwege dit spanningsveld komen de onderzoekers tot het advies om drie nieuwe (doorontwikkelde) varianten voor een norm voor het bestaansminimum nader te onderzoeken. De CRI-partijen verkennen nu wat de verwachte gevolgen zijn van deze varianten, zowel vanuit burgerperspectief als vanuit organisatieperspectief. Zodra de verwachte gevolgen van een uniforme norm goed in beeld zijn gebracht, wordt een besluit genomen over de wenselijkheid en haalbaarheid van het vaststellen van een eenduidige norm.

Samenwerking
Ondersteuning bij noodvoorbereiding
Begin 2026 heeft de voormalig staatssecretaris van Participatie en Integratie toegezegd te bezien welke ondersteuning beschikbaar is voor mensen die zich door een laag inkomen geen noodpakket kunnen veroorloven en wat aanvullend nodig is om hen beter voor te bereiden op een noodsituatie.[41] Zoals in maart jl. ook is aangegeven tijdens de begrotingsbehandeling van SZW in uw Kamer, is er binnen de huidige begroting geen ruimte voor een aparte regeling voor noodpakketten voor huishoudens met een laag inkomen. De inzet van SZW richt zich er op de bestaande ondersteuning beter vindbaar en bereikbaar te maken en bovenal op het benutten van wat er al is. Daarnaast werkt SZW binnen de Rijksbrede aanpak van maatschappelijke weerbaarheid tegen hybride en militaire

---

[38] Het betreft: de Belastingdienst, het CAK, het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), Rijksdienst voor Ondernemende Nederland (RVO), Dienst Toeslagen en het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV). De Sociale Verzekeringsbank (SVB) is beleidsmatig aangesloten.
[39] Kamerstukken II, 2023-2024, 24 515, nr. 724.
[40] Andersson Elffers Felix (AEF), Samen normeren. Verkenning van een uniforme norm voor het bestaansminimum door de CRI-partijen.
[41] Kamerstukken II, 2025-2026, Z22732

dreigingen samen met de betrokken departementen, gemeenten en veiligheidsregio's om ervoor te zorgen dat bij de noodvoorbereiding rekening wordt gehouden met mensen in een (financieel) kwetsbare positie.

Ervaringskennis
Om ervoor te zorgen dat maatregelen aansluiten op de behoefte van de samenleving is het meenemen van ervaringskennis noodzakelijk. In lijn met de motie van de leden Biekman/ Bolhuis[42] wordt ervaringskennis meegenomen in de totstandkoming en evaluaties van beleidsinitiatieven en in onderzoeken. Hiervoor werkt het ministerie van SZW samen met onder andere het Expertisecentrum Sterk uit armoede. Om de laagdrempeligheid van de inzet van ervaringskennis te borgen is een ervaringsdeskundige professional bij SZW gedetacheerd, om in een vroeg stadium mee te denken over verschillende beleidsinitiatieven op het gebied van armoede en schulden.

Aanpak gezinnen in een kwetsbare positie
In 2024 zijn het ministerie van SZW, Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), Justitie en Veiligheid (JenV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gestart met de opdracht om samen met gemeenten, uitvoerende instellingen, het maatschappelijk middenveld en mensen te onderzoeken hoe het aantal gezinnen in een (financieel) kwetsbare positie verminderd kan worden. Als onderdeel van de rijksbrede Aanpak gezinnen in een kwetsbare positie[43] hebben Ecorys en het Verwey-Jonker Instituut een onderzoek uitgevoerd naar de sociaal-maatschappelijke kosten van gezinnen in een financieel kwetsbare positie.

Het onderzoek brengt de brede sociaal-maatschappelijke kosten in beeld van opgroeien in een gezin met financiële kwetsbaarheid. Daarnaast is onderzocht welke kosten en baten samenhangen met een meer integrale en preventieve aanpak voor de gezinnen in kwetsbare posities. In de rapportage worden de jaarlijkse sociaal maatschappelijke kosten in Nederland die samenhangen met financiële kwetsbaarheid op minimaal €13 - €20 miljard per jaar geraamd. Het inzetten van preventieve en integrale maatregelen levert daarentegen op verschillende manieren aanzienlijke maatschappelijke baten op (zie bijlage voor het rapport). In de tweede voortgangsrapportage van het NPAS ga ik nader in op de voortgang van de Aanpak gezinnen in een kwetsbare positie.

Ik heb afgelopen periode hard gewerkt aan het aanpakken van armoede- en schuldenproblematiek, in nauwe samenwerking met gemeenten, signaalpartners, het kabinet en andere betrokken partijen. Met de genomen maatregelen en afspraken zet ik een stap voorwaarts om mensen in kwetsbare posities beter te ondersteunen en problematische schulden te voorkomen.
Aan het eind van het jaar informeer ik uw Kamer over de structurele oplossingen die opgenomen zijn in het NPAS.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.A. Vijlbrief

[42] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 837
[43] Kamerstukken II, 2025-2026, 24 515, nr. 818